

מצוה - שבועות on Eating Cheesecake

אסור מן התורה - יום טוב on Making Cheese

אסור מדרבנן

מותר

יום טוב on מלאכת אוכל נפש Defining

גורו כה רבנן רב יוסף אמר גורה *משום פירות
הגושרין אל אביי *פירות הגושרין מעמא מאי
גורה
גורה שמא יעלה ויתלוש * היא גופה גורה
ואנן ניקום ונגזור גורה לגורה כולה חדא גורה
היא ר' יצחק אמר גורה *משום משכוו שובו

עדין השבעי : מן וביים הראשון
מקרא קדש וביים השבעי
מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכה
לא יעשה בהם אך אשר יאכל
לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם :
ושמרתם את המצות פי בעצם
היום הנה הוצאתי את צבאותיכם
מארץ מצרים ושמרתם את היום
הנה לדתיתכם תקת עולם :

שם פ' צ"ב

שמה ישנה ויחגגו ושמחו יסמוט לפי שחדש מחלוה להם ובעורו כספו
יבלעל אך חגיגה מאי שמא יעלה ויתלוש הא אפי' לכתמילה מותר
לתלוש דהא אוכל נפש מותר וגם קשה לקמן (דף עב: וס) תנן אין
לדון דגים מן הביצין ביו"ט ואמאי הא אוכל נפש הוא ואין לומר דכל
דבר שיכול לעשותו מערב יו"ט אסור לעשותו ביו"ט עלמנו כי לא
אתעביד ליה מערב יו"ט דהא אמרי' (לקמן כח:) הוא ולא מכשיריו פירוש
אוכל נפש ולא מכשיריו כגון לתקן ספור רבי יהודה אומר לכם לכל
לרביסס והא לבדו אילטרין לאסור מכשירין שאפשר לתקן מערב
יום טוב אלמא דוקא במכשירין יש חילוק בין אפשר לעשותן מערב
יו"ט בין אי אפשר אבל בחובל נפש כ"ע מותר דלמילו אפשר לעשותן
מערב יו"ט מותר לעשותן ביו"ט וי"א דלק חין לדון שמא יגור דגים
לגופה דמוחרת על כן פירש רבינו נתנאל מקיטין דבירושלמי יש אך אשר יאכל
שמיטור ואיך הם מותרות דהיינו מליטה ואיך אבל שאר מלאכות דמקודם לכן אסורין ועוד דבירושלמי *יש מיעט אחר אך שלא לקטור
[וע' תוספות שבת סג. ד"ה והרודה] : רבי יוחנן אמר מוחלפת השיטה פירש רש"י מוחלפת היא דחין כוחטין ויפה פירש דעל כרחק לרין
לפרש הכי דלוי לפרש אופור היא דכלכלה דאם בו כ"ש דהנה מדרבי יהודה לרבי יואבכור ביו"ט שני דהא רבנו דפליגי עליה אמרי הדושה

שם פ' צ"ב

שם פ' צ"ב

מגיד משנה ומננים. הלכות יום טוב פ"א

ה כל מלאכה שאפשר לעשותה וכו'. דעה רבינו שכל מלאכות שהן גבולין ומסקין מותרות
נמרות דבר מורה כגון הקליפה והסמיכה וכו' וכל מלאכה שהיא חסרו אסור
מפני הענין שהזכירו כדי שלא ימנע מהמחמא יו"ט ולזה אסרו כל דבר שאין בו הפסד אם
נעשה מערוב יו"ט והיחוס הוה מה שזכיר בו הפסד אם נעשה מערב. והשגחה ח"כ כל אלה
אין טעם וכו' שהיא מלאכה נהלים ע"כ.
ואי מותר טעם רבינו מספיק יותר מהטעם
שהזכיר הוא לפי שדעת רבינו שכל שבעיקר
המלאכה אין הפסד ח"כ שבהק מחנה יש
הפסד חסרו החמסין כ"כ טעין שבקליפה הטיס
ובינא כן אין הפסד אם נקלו מערב ח"כ
שבהיטה קלה ירק וקלה פירות יש הפסד לא
לא להמיר ההליטה שהיא הולדת קליפה לחמין,
אבל הטעם שהזכיר הוא שלא הוה חלל כהגות
לוי מספיק לחסור ברירה פחיה והקלה. וגם
לדברי רבינו קשה שהרי המירו שחיקת הגלין
מפני שיש בהן הפסד וח"כ שהיא הולדת סמיכה
המורה וי"א והיו גם כן הלכות דברים שיש
בהן

בגון כתיבה וארינה ובנין וכיוצא
בהן : ה *כל מלאכה שאפשר
להעשות מערב יום טוב ולא יהיה
בה הפסד ולא חסרון אם נעשית
מבערב אסרו חכמים לעשות אותה
ביום טוב אף על פי שהיא לצורך אכילה. ולמה אסרו
דבר זה גזירה שטא יניח אדם מלאכות שאפשר לעשותן
מערב יום טוב ליום טוב ונמצא יום טוב כולו הולך
בעשיית אותן מלאכות וימנע משמחת יום טוב ולא
יהיה לו פנאי לאכול : ו ומה הטעם עצמו לא אסרו
ההוצאה ביום טוב ואע"פ שכל ההוצאה היא מלאכה

השגת הראב"ד
כל מלאכה שאפשר וכו'. כהנ
הראב"ד ז"ל אין לזה טעם אלא
מפני שהוא מיוון מלאכה
ביו"ט ומרבה טעונה ליום
קדש עכ"ל :

ההוצאה ביום טוב ואע"פ שכל ההוצאה היא מלאכה
*ולמה לא אסרוה כדי להרבות בשמחת יום טוב ויולך ויביא כל מה שירצה וישלים
הפציו ולא יהיה כמי שידיו אסורות. אבל שאר מלאכות שאפשר לעשותן מערב יום טוב
הואיל ויש בהן עסק אין עושין אותן ביום טוב : ז כיצד אין קוצרין ולא דשין ולא זורין
ולא בוררין ולא מוחנין את החמסין ולא [ז] מרקקין ביום טוב שכל אלו וכיוצא בהם
אפשר לעשותן מערב יום טוב ואין בכך הפסד ולא חסרון : ה אבל לשין [ז] *ואופין
ושוחטין ומבשלין ביום טוב. שאם עשה אלו מבערב יש בכך הפסד או חסרון טעם.
שאין לחם חם או תבשיל שבשל היום כלהם שנאפה מאמש ותבשיל שנתכשל מאמש.
ולא בשר שנשחט היום כבשר שנשחט מאמש. וכן כל כיוצא באלו. [פ] וכן מבשירי אוכל
נפש

השגת הראב"ד
*ולמה לא אסרוה וכו'. כהנ הראב"ד ז"ל לא אמרו
זה אלא כנגד ומבלתי מנוח ומבלתי מנוח ליה ליה ליה
בהן מותרין ביו"ט וכל אלה אינן לרובין ליה הטעם אלא
מפני שהוא כבוד ביום יותר מהמחם עכ"ל :

יאוטין וסוחטין וכו'. א"א כל אלה אין טעם למד
אין מולכין ירק ואין מלקטין פירות ביום טוב מן האילן
שהרי בני יומין יותר וסורבולמי כותן אותו על כך
אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם ושמרין ליה
ושמרתם את המצות שהיא מלאכה נהלים עכ"ל :

3

נפש שיש בהן חסרון אם נעשו מערב עושין אותן ביום
טוב. כגון שחיקת תבלין וכיוצא בהן : ט אין *אופין
ומבשלין ביום טוב מה שאכל בחול. ולא הותרה

פרק 3

א.א.א
 חסר בהנחה דלא חוי להכילה ומיהו
 הינה לריי זיון דמותר לגבן זייט מן התורה הפילו בהפסד (וי) אפיט לא יהא מותר מדרבנן אלא כולא חסר חס כן כפל ביה זייט
 יהא מותר לכוטו זייט דמותר גבן לערך דמגבן הוי משום טעה גדולא כמערך הותר גמי שלא לערך וכלבר זיהא לורך היום
 לאטל כחוט שלא יכט שרש ושמט וייל להסור מדרבנן דהוי שגגה דחול כי היכי דאכורין עמינה ורקקה זייט: שרף וילחא כמתחא
 חסרה דרייזא דהיה דהיה זיהא דרייזא

(א)

שו"ת אבני נזר חלק אורח חיים סימן ריא

יז) ונראה ליישב דהנה כבר בארנו בהלכות יו"ט בשמעתא דמתוך [או"ח ח"ב סי' תי"ב]. דלדעת הרמב"ם דאמרינן מתוך אפילו בדבר שאין בו צורך היום כלל יקשה איך כתב בפרק א' הלכה ג' שאם בנה ביום טוב לוקה נימא מתוך שהותרה במגבן [עי' תוס' צה ע"א]. וצריך לומר דסבירא לי' דלא אמרינן מתוך מתולדה לאב דכבר ביאר הרמב"ם [פ"ז ה"ד, ובמג"מ] דתולדה היינו מה שאינו דומה ממש למלאכה שהי' במשכן. ועל כן משום שהתירה התורה מגבן שהוא תולדה והוא מעין בנין. לא בשביל זה יהי' נותר בונה ממש. ועל כן העושה כלי דכתב הרמב"ם שהוא תולדה דבונה. שפיר נאמר מתוך שהותרה במגבן הבנין מן התורה וכל שכן הסתירה. שהרי מותר לפרר הגבינה לעשות ממנו פת ממולא בגבינה ביום טוב. ועל כן מסיקין ביום טוב:

(ב)

שו"ת הר צבי בונה סימן א

לא הוי בנין. ויעויין בספר פנ"י ביצה (דף יב ע"א סד"ה אבל) ושבת (דף צה תוד"ה והרודה) שלא אמרו מגבן חייב משום בונה אלא דוקא במגבן כדי לייבשם ולהצניעם לזמן מרובה דבכה"ג צריך לעשותם ולתקנן כעין בנין כדי שיתקיים ולא יתפרק, אבל במגבן כדי לאוכלה לאלתר באותו היום לא דמי לבנין כלל. אך בספר ישועות יעקב (סימן שיד) דייק מדברי תוס' בשבת (דף צד ד"ה והרודה) דאעפ"י שאין מתקיימת המלאכה כלל כגון המגבן לצורך יו"ט הוי מלאכה. + והגאון רבי יצחק מלצאן השיג עלי דמהך דמותר לסתור סתימת

(ג)